

Program

Seminarium Edukacji o Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej

Lublin–Lubaczów
w ramach Festiwalu Dziedzictwa Kresów
w Lubaczowie
27–30 lipca 2023 r.

Założenia ogólne Seminarium Edukacji o Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej opracowane przez Dom Spotkań z Historią w Warszawie na zlecenie Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie

Wieloletnie zaniedbania w zakresie tematyki dziedzictwa historyczno-kulturowego ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej w podstawach programowych oraz istotne braki dotyczące odpowiednich materiałów edukacyjnych i dydaktycznych adresowanych zarówno do nauczycieli, jak i uczniów powodują pomijanie tej problematyki w procesie edukacji dzieci i młodzieży. Postulaty systemowych działań w tym zakresie były w minionych latach wielokrotnie zgłaszane przez naukowców i ekspertów, przedstawicieli szeroko rozumianego systemu edukacji (nauczycieli, dyrektorów szkół podstawowych i średnich, jednostek prowadzących z różnych szczebli samorządu lokalnego) oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, zwłaszcza stowarzyszeń i środowisk kresowych. Świadczą o tym m.in. liczne wystąpienia, petycje i uchwały kierowane pod adresem władz i instytucji centralnych (np. uchwały Światowych Zjazdów Kresowian).

W kontekście wyzwań związanych z edukacją o ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej są też przywoływane wyniki badań nad pamięcią zbiorową i pamięcią Kresów (m.in. publikacje dr hab. Małgorzaty Głowackiej-Grajper, dr Magdaleny Sachy) czy uregulowania prawne i rozwiązania praktyczne wprowadzone w innych państwach europejskich, które w wyniku procesów historycznych zmieniały swoje granice i mierzą się – podobnie jak Polska – z wyzwaniem dotyczącym znalezienia odpowiedniej formuły edukowania swojego społeczeństwa o tej części dziedzictwa historyczno-kulturowego, które znajduje się poza ich granicami.

Kwestia ta była i jest przedmiotem refleksji oraz konkretnych inicjatyw podejmowanych przez predystynowane do tego instytucje, takie jak: Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą Polonika, Biura Edukacji Narodowej Instytutu Pamięi Narodowej czy Dom Spotkań z Historią w Warszawie. Problematyka edukacji dotyczącej Kresów w oczywisty sposób jest i musi być podejmowana przez wiodącą w kraju placówkę muzealną zajmującą się tą tematyką, jaką jest Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie. Seminarium poświęcone edukacji o ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej jest zatem zarówno odpowiedzią na formułowane wcześniej postulaty, rzeczywiste potrzeby placówek edukacyjnych, jak i realizacją statutowego zadania nałożonego na Muzeum Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2020 roku.

Seminarium ma służyć wymianie doświadczeń pomiędzy przedstawicielami różnych jednostek systemu edukacji, którzy w swoich dotychczasowych działaniach podejmowali kwestie związane z popularyzacją wiedzy o dziedzictwie historyczno-kulturowym ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Wydarzenie jest zatem adresowane w zasadniczym stopniu do nauczycieli szkół podstawowych i średnich oraz dyrektorów szkół, a także wybranych przedstawicieli samorządów – organizatorów systemu edukacji. Wezmą w nim także udział goście i eksperci zajmujący się opracowywaniem i wdrażaniem nowoczesnych form edukacji, m.in. gier planszowych czy aplikacji mobilnych.

Istotnym założeniem Seminarium jest zgromadzenie prelegentów i uczestników działających w różnych częściach kraju. Zróżnicowanie kulturowe, historyczne i społeczne poszczególnych regionów Polski, w tym procent populacji posiadającej korzenie kresowe, stanowią dodatkową trudność i wyzwanie dla projektowania oczekiwanych rozwiązań i programów edukacyjnych.

Walorem zgromadzenia w jednym miejscu reprezentantów ze wszystkich stron kraju jest możliwość poszukiwania propozycji uniwersalnych i proponowania rozmaitych form zajęć, które mogą być realizowane w dowolnej szkole podstawowej czy średniej. Wskazanie – po uprzedniej kwerendzie i przeprowadzonym rozpoznaniu – konkretnych nauczycieli praktyków da uczestnikom Seminarium niepowtarzalną szansę poznania różnorodnych form zajęć poświęconych dziedzictwu ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, wymiany doświadczeń i podjęcia dyskusji o wartości i zaletach stosowanych metod. Równocześnie Seminarium – poprzez swój bogaty program, obejmujący odwiedzanie różnych miejscowości, zwiedzanie obiektów i kontakt z przedstawicielami wielu instytucji i środowisk – znacząco poszerzy perspektywy poznawcze uczestników. Ważnym i praktycznym celem Seminarium jest też zapoznanie uczestników pochodzących z całej Polski z działalnością i ofertą konkretnych instytucji zajmujących się popularyzacją wiedzy o Kresach, takich jak: Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie, Park Miniatur Kresowych w Budach, Muzeum Kresów w Lubaczowie i Kresowa Osada w Baszni Dolnej. Ma to istotne znaczenie np. dla możliwości organizacji wycieczek edukacyjnych dla szkół, opartych na zbiorach, zasobach i ofertach wyżej wymienionych instytucji.

Na program Seminarium składać się będzie czterodniowy objazd terenowy oraz udział w Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Lubaczowie, największej corocznej imprezie poświęconej dziedzictwu ziem wschodnich Rzeczypospolitej. W kolejnych dniach Seminarium uczestnicy będą mieli okazję obejrzeć prezentacje i wysłuchać wystąpień prelegentów – nauczycieli, pedagogów i edukatorów muzealnych – oraz wziąć udział w dyskusjach z ich udziałem. Wśród tematów, które zostaną poruszone podczas Seminarium, znajdą się zagadnienia dotyczące m.in.: praktycznych sposobów upamiętniania i wykorzystywania dla celów edukacyjnych rocznic okolicznościowych, sposobów prezentowania ważnych postaci historycznych związanych z ziemiami wschodnimi, organizacji szkolnych, powiatowych, wojewódzkich i regionalnych konkursów, znaczenia dziedzictwa kulturowego w budowaniu tożsamości czy wykorzystania gier planszowych jako materiałów edukacyjnych.

Przedstawiona zostanie także rola digitalizacji 3D w kontekście upowszechniania zabytków kultury materialnej. Nauczyciele wezmą udział w premierowym pokazie filmu *Hruszów – wspólnota ponad granicą*, pokazie filmu o dokumentacji 3D norweskiego kościoła produkcji Muzeum Historii Kultury w Oslo, a także w prezentacji projektów z zakresu historii mówionej.

Inauguracja Seminarium odbędzie się w siedzibie Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie. Następnego dnia uczestnicy wyruszą na objazd terenowy, podczas którego będą mogli się zapoznać z miejscami, które mogą być wykorzystywane w edukacji na temat Kresów.

Organizator Seminarium: Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej – oddział Muzeum Narodowego w Lublinie

Koordinacja Seminarium: dr Marcin Gapski, Agnieszka Cieślak, Natalia Kasperek, Mirella Rusek-Pora

Konsultacje merytoryczne: Marta Stasiak-Cyran

Opracowanie założeń: Tomasz Kuba Kozłowski, Dom Spotkań z Historią

Koordinacja projektu w DSH: Monika Kapa-Cichońska

27.07.2023 (czwartek)

Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, plac Litewski 3, Lublin

12.00 | Rejestracja uczestników

12.30 | Rozpoczęcie Seminarium, **dr Marcin Gapski**, Zastępca Dyrektora Muzeum Narodowego w Lublinie ds. Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie

12.40–14.30 | Sesja I – Działalność w zakresie ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego w Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej

- **dr Marcin Gapski**, „Prezentacja założeń scenariusza wystawy stałej Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej”^{PJM}
- **Marta Stasiak-Cyran**, „Główne cele projektu pt. Dziedzictwo dostępne. Profesjonalizacja kadr kultury i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego – interdyscyplinarne partnerstwo Muzeum Narodowego w Lublinie i Muzeum Historii Kultury w Oslo”

14.30–15.30 | Przerwa na lunch

15.30–17.30 | Sesja II – Działania edukacyjne upowszechniające wiedzę o dziedzictwie kulturowym ziem wschodnich wśród uczniów

Moderacja: **Tomasz Kuba Kozłowski**, Dom Spotkań z Historią w Warszawie

- **Ewa Węglarz**, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach, Departament Edukacji, Nauki i Współpracy z Młodzieżą, „Edukacja Kresowa w szkole – jak ją wspierać z pozycji organu prowadzącego?”
- **Marek Gromaszek**, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział w Lublinie, „Bieg Orłąt – praktyczny przykład uczenia pamięci najmłodszych obrońców Lwowa. Wydarzenie o charakterze patriotyczno-edukacyjno-sportowym”
- **Dariusz Śladecki**, Stowarzyszenie Wspólnota Polska oddział w Lublinie, „Edukacja historyczna uczniów z Polski i z zagranicy”
- **Barbara Smoleńska**, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. mjr. H. Sucharskiego w Bolesławcu, „Współpraca polsko-ukraińska”
- **Mariusz Graniczka**, XLIV Liceum Ogólnokształcące im. ks. S. Konarskiego w Krakowie, „Realizacja programu Poznanie dawnych Kresów Wschodnich RP przez krakowskich uczniów – XLIV LO w Krakowie”

17.30–18.00 | Dyskusja

18.00 | Zakwaterowanie w Hotelu Forum, ul. Obywatelska 8, Lublin

18.30 | Wyjazd autokarem na kolację

19.15 | Kolacja, Dwór w Krasieninie

21.00 | Powrót do hotelu

28.07.2023 (piątek)

7.00 | Śniadanie

8.15 | Wyjazd z Lublina do Zamościa

10.00 | Zwiedzanie Muzeum Sakralnego Katedry Zamojskiej

11.30 | Zwiedzanie Zamościa

12.30 | Wyjazd do Bud

13.30 | Obiad

14.30 | Zwiedzanie Parku Miniatur Kresowych w Budach

15.30 | **dr Marcin Gapski**, Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, pokaz filmu o dokumentacji 3D norweskiego kościoła, produkcja – Muzeum Historii Kultury w Oslo

15.40–17.30 | Sesja III – Działania edukacyjne upowszechniające wiedzę o dziedzictwie kulturowym ziem wschodnich wśród uczniów

Moderacja: **Tomasz Kuba Kozłowski**, Dom Spotkań z Historią w Warszawie

- **Elżbieta Rusinko**, Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Roźwienicy, Stowarzyszenie Dziedzictwo Kresów, „Międzynarodowy Festiwal Kultury Kresowej w Jarosławiu”
- **Tomasz Anton**, X Liceum Ogólnokształcące im. I. J. Paderewskiego Akademickie w Katowicach, „Żywy obraz i projekt inskrypcyjny jako zrealizowane przykłady dobrych praktyk edukacyjnych, upowszechniających wiedzę o Kresach”
- **Witold Madej**, VI Liceum ogólnokształcące im. J. Korczaka w Sosnowcu, „Wykorzystanie grywalizacji w działaniach edukacyjnych dotyczących dawnych Kresów Rzeczypospolitej”
- **dr Sebastian Wacęga, Tomasz Adamski**, Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, „Potencjał gier wieloosobowych w edukacji dziedzictwa”

17.30–18.00 | Dyskusja

18.00 | Wyjazd do Horyńca-Zdroju – zakwaterowanie w Pensjonacie Hetman

19.00 | Kolacja

19.30 | Integracja, wieczór gier edukacyjnych

29.07.2023 (sobota)

8.45 | Wyjazd do Lubaczowa

9.30 | Rejestracja uczestników Festiwalu Dziedzictwa Kresów – Miejski Dom Kultury w Lubaczowie

10.00 | Otwarcie Ogólnopolskiego Spotkania Środowisk Kresowych

I PANEL

Miejski Dom Kultury, ul. M. Konopnickiej 2, Lubaczów

10.30–11.30 | Jak rozmawiać o Kresach w szkole? – projekty i przedsięwzięcia edukacyjne w praktyce

Wprowadzenie i moderacja: Tomasz Kuba Kozłowski, Dom Spotkań z Historią w Warszawie

- **Izabela Frączek, Izabela Rułkowska**, Szkoła Podstawowa im. M. Żaruskiego w Kolbudach, „Szkolne Koło Kresowe w Kolbudach, czyli próbujemy być atrakcyjni”
- **Janina Mazur**, Starostwo Powiatowe w Legnicy, **Halina Kiliś**, Powiatowy Zespół Szkół w Chojnowie „Konkurs literacki pt. Pamiętnik Pokoleń”

11.30–12.15 | Dyskusja

12.15–12.30 | Przerwa kawowa

II PANEL

Miejski Dom Kultury, ul. M. Konopnickiej 2, Lubaczów

12.30–14.15 | Sposoby upowszechniania materialnego i niematerialnego dziedzictwa ziem wschodnich – wykorzystanie efektów dokumentacji 3D, portal internetowy

- Premierowy pokaz filmu Hruszów – wspólnota ponad granicą w reż. Mateusza Osiadacza z Midgard Studio, produkcja – Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej we współpracy z Gminą Lubaczów, spotkanie z twórcami
- **Jacek Jeremicz**, Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej, „Działalność Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w założeniach portalu internetowego ziemiewschodnie.pl”
- **Paulina Niemczyk**, Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą – Polonika, prezentacja portalu internetowego Dziedzictwo za granicą. Baza poloników
- **Mateusz Werner**, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, prezentacja portalu internetowego Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej

14.30 | Otwarcie wystawy plenerowej Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej zatytułowanej „Unia Lubelska”, połączone z pokazem teatralnym Zespołu Tańca Dawnego Belriguardo z Lublina, Rynek w Lubaczowie

15.00 | Przerwa obiadowa

16.00–18.00 | Zwiedzanie Muzeum Kresów w Lubaczowie

18.00–18.50 | **Mirek Osip-Pokrywka**, spotkanie autorskie wokół książki *Lwów i ziemia lwowska*, podziemia konkatedry, ul. T. Kościuszki 2, Lubaczów

18.50–19.10 | Podsumowanie

20.00 | Kolacja w Pensjonacie Hetman

30.07.2023 (niedziela)

8.00 | Śniadanie w Pensjonacie Hetman

9.00–10.30 | Zwiedzanie Horyńca-Zdroju

10.30 | Wyjazd do Radruża

10.40–12.00 | Zwiedzanie cerkwi św. Paraskewy w Radrużu

12.00 | Wyjazd do Baszni Dolnej

12.30 | Obiad w Baszni Dolnej

13.30 | Wyjazd do Lublina

16.30 | Planowany przyjazd do Lublina

PJM - z tłumaczeniem na Polski Język Migowy

Organizatorzy Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Lubaczowie:

Gmina
Lubaczów

Województwo
Podkarpackie

Organizatorzy Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Lubaczowie:

Muzeum Narodowe w Lublinie

Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej – oddział Muzeum Narodowego w Lublinie

Gmina Lubaczów

Województwo Podkarpackie

Centrum Kultury w Przemyślu

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

UNIVERSITETET
I OSLO

Wydarzenie realizowane jest w ramach projektu „Dziedzictwo dostępne. Profesjonalizacja kadr kultury i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego – interdyscyplinarne partnerstwo Muzeum Narodowego w Lublinie i Muzeum Historii Kultury w Oslo”. Projekt korzysta z dofinansowania o wartości 483 000 € otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach funduszy EOG. Celem projektu jest zbudowanie trwałego międzynarodowego partnerstwa oraz sieci polsko-norweskiej współpracy.